

Najnowsze trendy i kierunki rozwoju polityki UOKiK – prognozy 2021

Rok 2020 był wyjątkowy w wielu aspektach. Przedsiębiorcy i ich działy prawne, oprócz skutków pandemii, musieli zmierzyć się z (nad)aktywnością nowego Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK).

W naszym noworocznym raporcie chcemy przybliżyć Państwu najnowsze trendy i kierunki rozwoju polityki UOKiK. Pochylimy się nad minionym 2020 r., jako rekordowym pod względem wysokości nałożonych kar. Wskażemy nowe uprawnienia, które uzyskał Prezes UOKiK i ich skutki na funkcjonowanie przedsiębiorców. Spojrzymy również, na co Urząd zwraca szczególną uwagę podczas swoich interwencji oraz czego oczekiwać ze strony Urzędu w nadchodzącym 2021 r.

Zapraszamy do lektury.

Co wydarzyło się w 2020 roku?

Rekordowa kara

29 miliardów zł –

Kara dla Gazprom za złamanie zakazu przeprowadzenia koncentracji bez zgody UOKIK

W ocenie Urzędu spółki zaangażowane w budowę Nord Stream 2 obeszły przepisy o kontroli koncentracji. Firmy zawarły umowy dotyczące finansowania gazociągu bez uzyskania zgody Prezesa UOKIK. Sprawa trafiła do sądu. Oprócz Gazprom, UOKIK nałożył kary na pozostałe 5 spółek biorących udział w tej inwestycji – łącznie 243 mln zł.

Rekordowy rok UOKiK

1,5 miliarda zł* –
suma pozostałych kar
nałożonych przez UOKiK
w 2020 r.

*stan na dzień 31.12.2020 r.

Dla porównania, suma kar nałożonych w 2019 roku wyniosła „jedynie” 423 miliony złotych. Do tej pory rekordowy był rok 2009, kiedy Prezes UOKiK nałożył kary w łącznej wysokości 558 mln zł.

Co się wydarzyło w 2020 ?

Najwyższe kary w kategoriach

Zbiorowe interesy
konsumentów

Klauzule niedozwolone

Porozumienia ograniczające
konkurencję

Kontrola koncentracji

Przewaga kontraktowa na
rynku rolno-spożywczym

Zbiorowe interesy konsumentów

120 mln zł -
Volskwagen Group Polska

Spółka wprowadzała konsumentów w błąd co do poziomu emisji spalin w samochodach koncernu VW i kierowała do dealerów wytyczne, które sugerowały automatyczne odrzucanie reklamacji wadliwych samochodów.

#Dieselgate

Klauzule niedozwolone

40,7 mln zł-
PKO BP S.A.

Umowy stosowane przez bank dawały zbyt dużą dowolność w ustalaniu kursów walut stosowanych przez bank przy obsłudze kredytów – ze szkodą dla konsumentów.

#Frankowicze

#Spread

Porozumienia ograniczające konkurencję

Ustalanie cen, podział rynku i zmowa przetargowa na warszawskim rynku ciepłowniczym.

119,7 mln zł-
Spółki z grupy Veolia

#Ciepłownictwo

Kontrola koncentracji

29 mld zł-
PJSC Gazprom

Obejście przepisów o kontroli koncentracji
- złamanie zakazu dokonania
transakcji bez zgody Prezesa UOKiK.

#NordStream2

Przewaga kontraktowa na rynku rolno-spożywczym

**723 mln zł -
Jeronimo Martins Polska**

Spółka domagała się od dostawców owoców i warzyw udzielenia rabatów retroaktywnych. Zasady udzielania rabatu nie były uzgodnione w umowach zawieranych przez Biedronkę z dostawcami.

#PrzewagaKontraktowa
#RabatyRetro
#Biedronka

Kto uniknął kary

Zaoszczędzona suma: 486 mln zł Spółki z grupy PGNiG

PGNiG Termika zgłosiła się do UOKiK z informacją o zмовie z Veolią. Spółka dostarczyła istotne dla UOKiK dowody, dlatego Urząd w całości „darował” jej karę.

#Ciepłownictwo

Zaoszczędzona suma: ok. 760 tys. zł Yamaha Music Europe

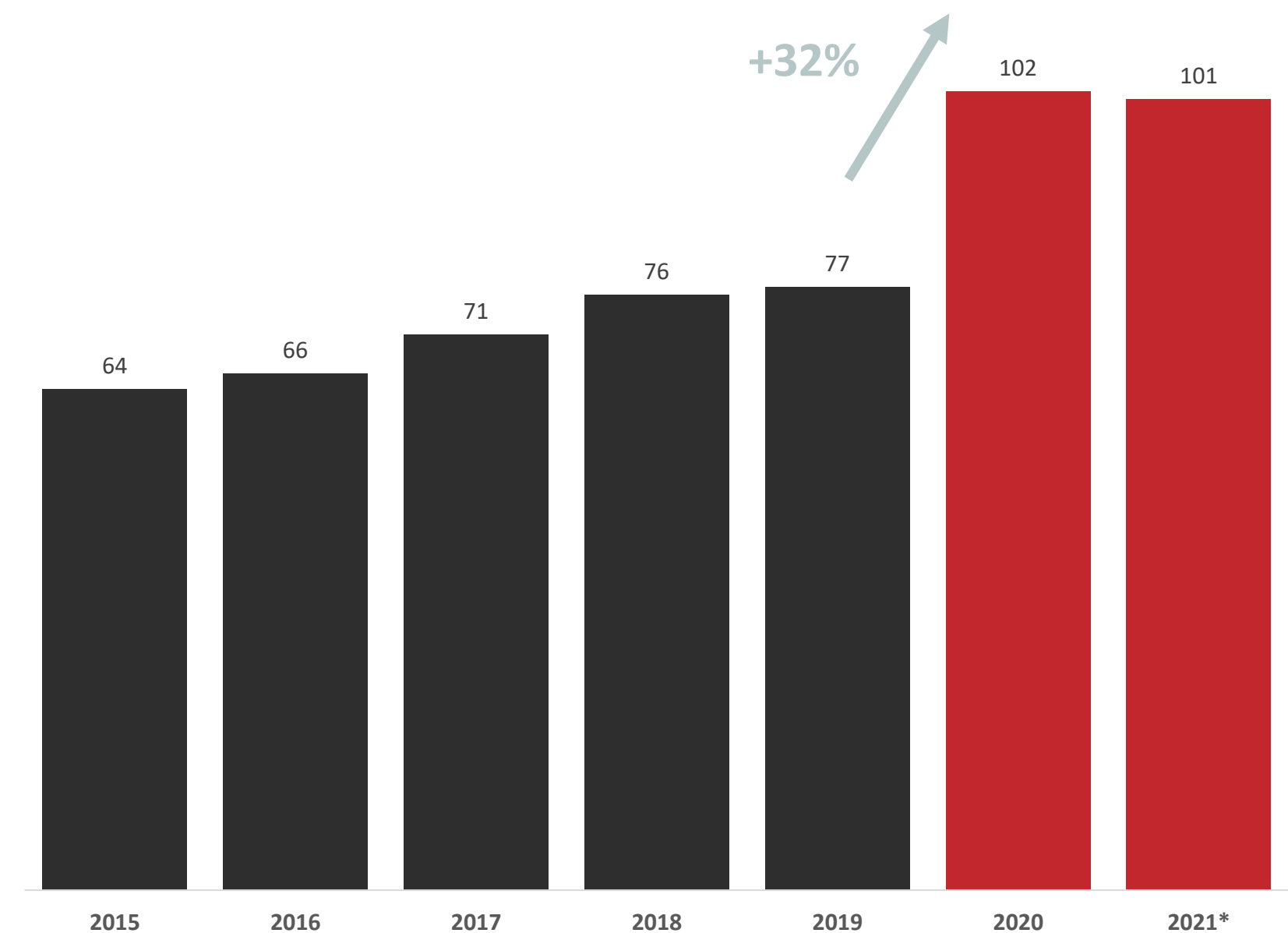
Prezes UOKiK zarzucił Yamaha narzucanie sklepom online cen odsprzedaży produktów spółki. Yamaha uzyskała obniżkę, ponieważ „przyznała się do winy”, współpracowała z UOKiK i przedstawiła istotne dowody w sprawie.

#UstalanieCen

Większe możliwości działania

Rok 2020 był dla UOKiK rekordowy nie tylko pod względem sumy nałożonych kar. W porównaniu z poprzednimi latami wyraźnie zwiększył się budżet Urzędu.

Uspokajamy, nie ma to bezpośredniego związku z wysokością nałożonych kar. Kary nakładane przez Prezesa UOKiK są płacone bezpośrednio do budżetu państwa, a nie na rachunek Urzędu.

Opracowanie własne na podstawie danych z uokik.gov.pl oraz mf.gov.pl

Zatory płatnicze

72 postępowań w toku

51

w "końcowej fazie"

21

nowych spraw

5 MLN ZŁ*

Prezes UOKIK może interweniować, jeżeli suma przeterminowanych płatności przekroczy tę kwotę

***OD 2022 R. – 2 MLN ZŁ**

Od stycznia 2020 r. Prezes UOKIK może interweniować w sprawach firm, które mają problemy z płaceniem kontrahentom na czas.

Kandydaci do postępowań zatorowych są typowani na podstawie danych z JPK_VAT, które do UOKIK przekazuje Krajowa Administracja Skarbowa. Przedsiębiorcy też mogą informować Urząd o niesolidnych dłużnikach.

Za tworzenie zatorów płatniczych Urząd nakłada na przedsiębiorców kary pieniężne, które są obliczane według specjalnego wzoru. Dzięki temu kary w tego typu sprawach nie będą tak spektakularne, jak w innych obszarach działania Urzędu. Z drugiej strony, złożenie odwołania do sądu nie będzie wstrzymywało obowiązku zapłacenia kary.

Co przyniesie 2021:

Kolejne postępowania,
zwiększenie kadry
urzędniczej w UOKIK

Szybsze rozpoznawanie
spraw dzięki
wykorzystaniu narzędzi
business intelligence

Zmiany w prawie
podatkowym dotyczące
zawartości plików
JPK_VAT (?)

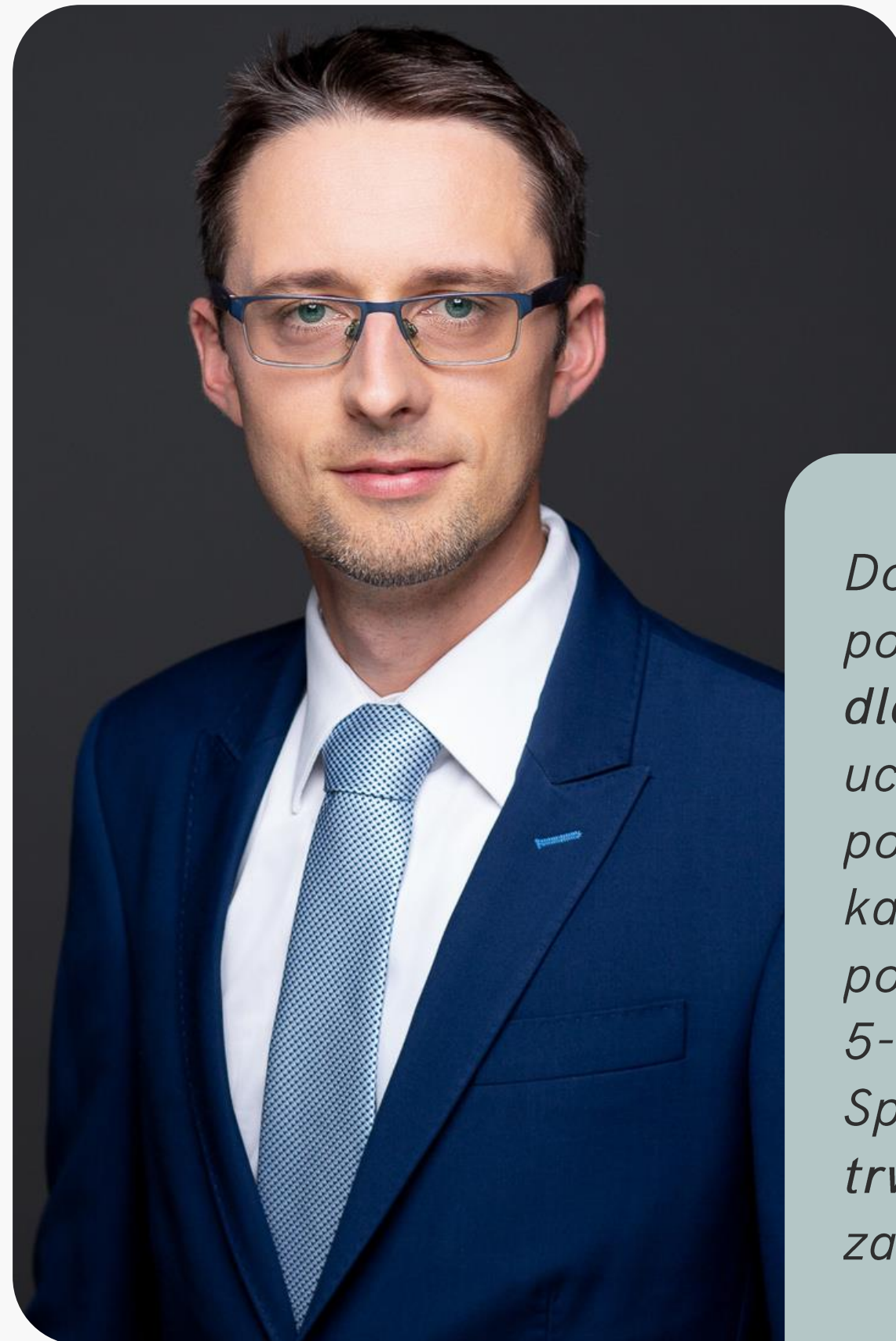
Co to oznacza dla biznesu?

Weryfikacja lub stworzenie polityki płatności w celu wyeliminowania problemów z zatorami płatniczymi

Ustalenie zasad współpracy z zewnętrzną księgowością na wypadek interwencji Urzędu

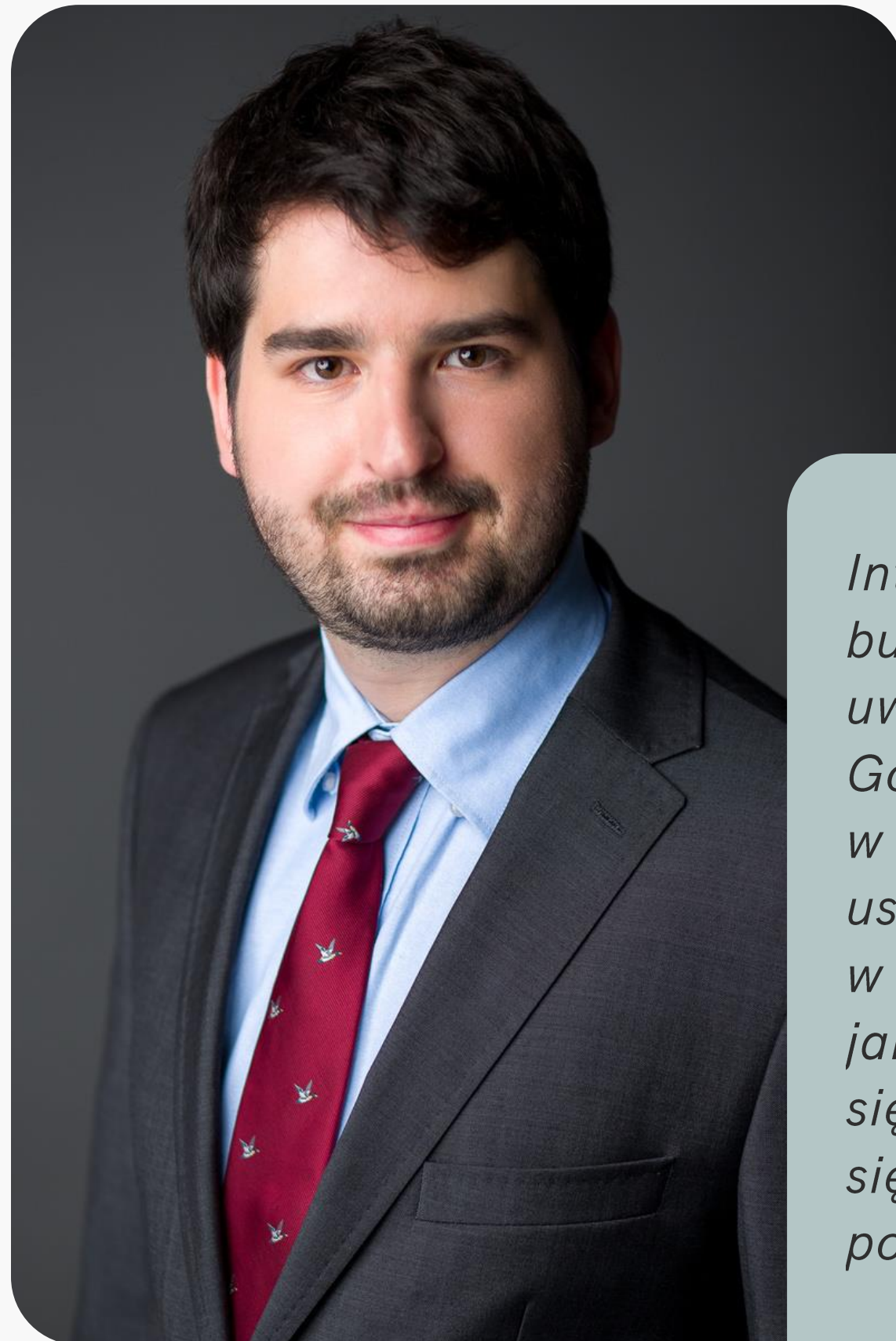
Konieczność analizy ryzyka wszczęcia postępowania przez UOKIK (audyt)

Możliwość uniknięcia kar dla firm, które same padły ofiarą zatorów płatniczych

Doświadczenia pierwszych postępowań w sprawie zatorów płatniczych pokazują, że sprawy tego typu są dużym obciążeniem organizacyjnym dla działów księgowych i finansowych firm. UOKiK w dalszym ciągu uczy się stosować nowe przepisy – zwłaszcza w odniesieniu do specyfiki polityki płatniczej dużych przedsiębiorstw i międzynarodowych grup kapitałowych. Biorąc pod uwagę, że Urząd wszczął pierwsze postępowania w czerwcu tego roku, widzimy że określony w ustawie 5-miesięczny termin na załatwienie sprawy jest niewystarczający. Spodziewamy się jednak, że w przyszłości postępowania zatorowe będą trwały krócej. Jest to istotne z punktu widzenia biznesu, ponieważ zaskarżenie decyzji do sądu nie wstrzymuje obowiązku zapłacenia kary.

Przemysław Rybicki
radca prawny

Interpretacja wielu przepisów dotyczących zatorów płatniczych nadal budzi wątpliwości. Nie jest jasne, czy Prezes UOKIK będzie brał pod uwagę płatności do kontrahentów spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego (np. z Chin) oraz jak będą traktowane opóźnienia w płatnościach na rzecz podmiotów z grupy kapitałowej. Wreszcie, ustawa mówi, że Prezes UOKIK może odstąpić od wymierzenia kary w „uzasadnionych przypadkach”. Niestety nie mamy żadnych wskazówek, jak Urząd będzie rozumiał tę przesłankę. Biorąc pod uwagę, że toczące się postępowania dotyczą okresu pandemii, przedsiębiorcy zastanawiają się, czy zaburzenia gospodarki wywołane przez COVID-19 mogą być potraktowane jako „uzasadniony przypadek”.

Jakub Sadurski
aplikant adwokacki

Przewaga kontraktowa w sektorze rolno-spożywczym

100

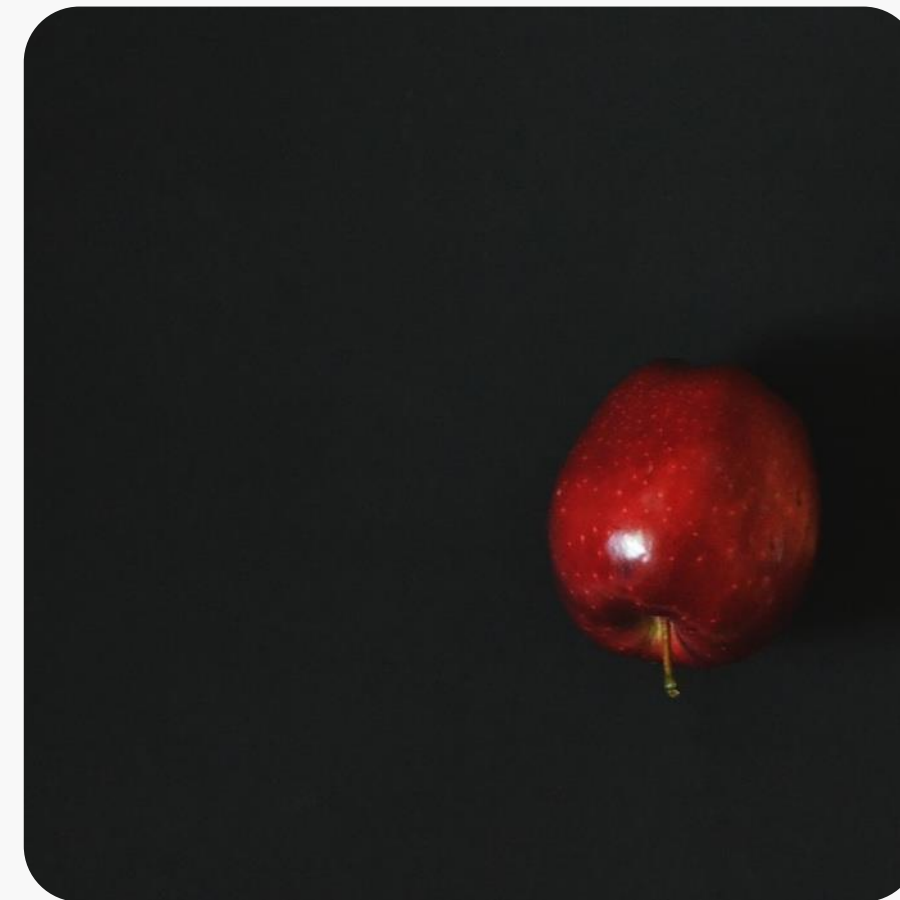
działania tylu firm z sektora spożywczego zbadał UOKiK wiosną i latem 2020 r.

575 mln złotych

tyle zapłaciły sieci handlowe swoim kontrahentom w wyniku interwencji „miękkiej” Urzędu

3% rocznego obrotu

tyle może wynieść maksymalna kara za nieuczciwe wykorzystanie przewagi kontraktowej

Na czym koncentruje się Prezes UOKiK

Nadmierne wydłużanie terminów płatności na rzecz dostawców

Nieobiektywne ustalanie wysokości wynagrodzenia dostawcy

Wiązanie umów np. obowiązek zakupu surowców u odbiorcy (m.in. nasion, paszy), aby zachować status dostawcy

Ukryte „opłaty półkowe”

Żądanie od dostawców udzielenia rabatów niezgodzonych w umowie (np. rabatu retro)

Co to oznacza dla biznesu?

Możliwość uniknięcia kary dzięki współpracy z UOKIK

Konieczność weryfikacji umów handlowych i kontaktów z dostawcami

Polityka rabatowa sieci handlowych może wymagać zmian

Konieczność weryfikacji terminów płatności w relacjach z dostawcami (głównie MŚP)

Przepisy o przewadze kontraktowej obowiązują już od 2017 roku. Jednocześnie, przez pierwsze dwa lata funkcjonowania ustawy Prezes UOKIK wykorzystywał wobec przedsiębiorców na rynku rolno-spożywczym instrumenty „miękkie”. Jesienią 2019 r. poprzedni Prezes UOKIK – Marek Niechciał zapowiedział, że Urząd zacznie sięgać po kary pieniężne. Jego następcą szybko dał nam do zrozumienia, że zamierza trzymać się tej zapowiedzi. Wybuch pandemii i zwiększone zainteresowanie opinii publicznej sytuacją w łańcuchu dostaw żywności spowodowały, że UOKIK w 2020 r. poświęcił branży FMCG jeszcze więcej uwagi, niż mogliśmy się spodziewać. Oprócz spektakularnych kar nie zabrakło jednak sytuacji, kiedy współpraca z Urzędem pozwoliła uniknąć oficjalnej interwencji. Daje to nadzieję, że również w przyszłości UOKIK będzie skłonny przyjmować dobrowolne zobowiązania przedsiębiorców do zaprzestania naruszeń.

Joanna Affre
adwokat

302 tys. zł

**Najwyższa kara dla menadżera
firmy za doprowadzenie do
naruszenia prawa konkurencji**

8

Tylu menadżerów ukarał UOKiK

Na jakich zasadach UOKiK będzie karał osoby zarządzające

- Mechanizm ustalania wymiaru kary dla menadżera jest wieloetapowy
- Prezes UOKiK bierze pod uwagę charakter naruszenia, wpływ menadżera na naruszenie, okoliczności łagodzące (np. współpraca z urzędem) i obciążające (np. rola organizatora niedozwolonej praktyki), czas trwania naruszenia, adekwatność planowanej kary do sytuacji finansowej menadżera
- Maksymalna kara może wynieść 2 mln zł

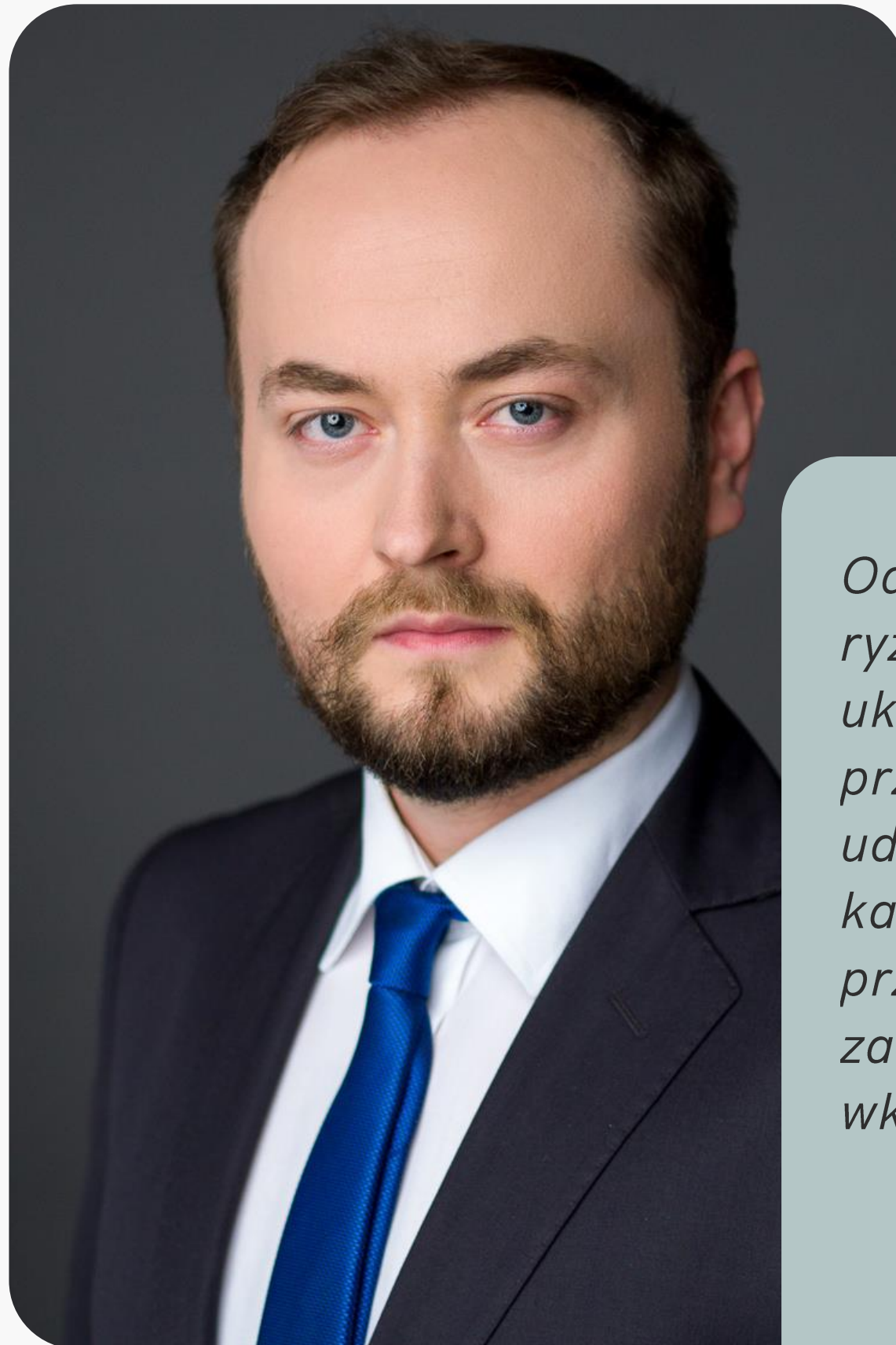
Co to oznacza dla biznesu?

Konieczność weryfikacji istniejących lub stworzenia nowych procedur *compliance* w firmie

Możliwość uniknięcia kary dzięki współpracy z UOKIK

Kary dla menadżerów w obszarze ochrony konsumentów (?)

Ryzyko odpowiedzialności osobistej menadżerów

Odpowiedzialność osoby zarządzającej ukaranym przedsiębiorstwem to ryzyko kolejnej surowej kary finansowej. Chociaż taka osoba może być ukarana tylko, jeśli umyślnie dopuściła do naruszenia prawa konkurencji przez przedsiębiorcę, to obawiam się, że UOKiK będzie podchodził do udowodnienia umyślności równie swobodnie, jak w decyzjach dotyczących kar dla przedsiębiorców. Jeżeli ponadto zdecyduje się na zastosowanie przepisów o karach finansowych dla osób zarządzających za naruszenie zakazu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wkroczymy w nową, bardzo niebezpieczną erę działalności UOKiK.

Krzysztof Witek
adwokat

Dowiedz się więcej

#Dieselgate

- Czego o rękojmi i gwarancji uczy nas Dieselgate?
<https://affre.pl/czego-o-rekojmi-i-gwarancji-uczy-nas-dieselgate/>

#Zatorypłatnicze

- Pracowite wakacje w UOKiK pod znakiem walki z zatorami płatniczymi
<https://affre.pl/pracowite-wakacje-w-uokik-pod-znakiem-walki-z-zatorami-platniczymi/>
- Zapowiedzi Prezesa UOKiK
<https://affre.pl/zatory-platnicze/>
- Płać albo płacz – zaległe płatności w transakcjach B2B na cenzurowanym
<https://affre.pl/plac-albo-placz-zalegle-platnosci-w-transakcjach-b2b-na-cenzurowanym/>

#Karydlamenadżerów

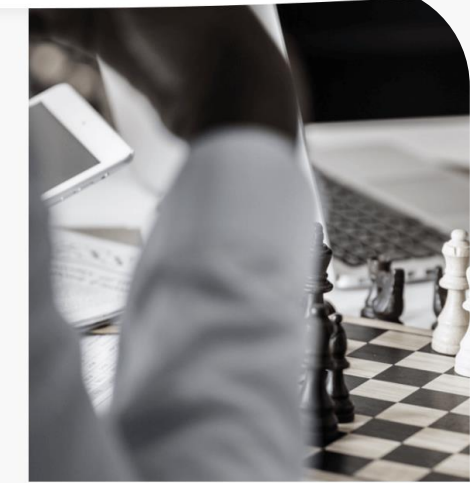
- Nareszcie wiemy na jakich zasadach Prezes UOKiK będzie karać menadżerów za naruszenia prawa konkurencji
<https://affre.pl/karydlamenadzerow/>
- Prezes UOKiK nakłada pierwszą karę dla menadżera za naruszenie prawa konkurencji
<https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:6741676128852865024>

#PrzewagaKontraktowa

- Kolejna rekordowa kara w rekordowym roku UOKiK (Jeronimo Martins Polska)
<https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:6744212304159657984>

Lipiec 2020

Nareszcie wiemy na jakich zasadach Prezes UOKiK będzie karać menadżerów za naruszenia prawa konkurencji

Lipiec 2020 r. był w UOKiK miesiącem wzięcia. Najpierw pojawił się wzięcia

Prezes UOKiK nakłada pierwszą karę dla menadżera za naruszenie prawa konkurencji

UOKiK wydał decyzję w sprawie zмовy na warszawskim rynku ciepłowniczym. Uczestnikami niedozwolonego porozumienia były Veolia Energia Warszawa i PGNiG Termika. W porozumieniu brały udział także spółki-matki obu firm.

W ocenie Prezesa Urzędu firmy ciepłownicze uzgadniały ceny energii, **podzieliły między siebie rynek ciepłowniczy w Warszawie i zawiązały zмовę przetargową**. Jednym z uzgodnień była rezygnacja przez Veolię z budowy elektrowni w Warszawie. W zamian PGNiG Termika zaprzestała sprzedaży detalicznej ciepła.

Kary dla spółek z grupy Veolia wyniosły ok. 120 mln zł. PGNiG Termika i jej spółka-matka uniknęły kary, ponieważ zgłosiły się do Urzędu z informacją o zмовie i współpracowały z UOKiK w toku postępowania.

W tej sprawie, po raz pierwszy w historii, Prezes UOKiK skorzystał z możliwości nałożenia kary finansowej na osobę zarządzającą przedsiębiorstwem, które naruszyło reguły konkurencji. **Organ nałożył 200 tys. zł kary na wieloletniego prezesa zarządu Veolia Energia Warszawa.**

UOKiK już od 2015 roku dysponuje kompetencjami do karania, obok przedsiębiorców, osób zarządzających w firmie. Jednocześnie dopiero latem tego roku ukazały się wytyczne Urzędu w sprawie zasad obliczania kar dla menadżerów. Pisaliśmy o tym w lipcowym newsletterze: <https://affre.pl/karydlamenadzerow/>

Obecnie toczą się jeszcze 3 postępowania, w których osobom zarządzającym przedsiębiorstwami grożą kary finansowe.

Decyzja Prezesa UOKiK nie jest prawomocna. Przedsiębiorcy mogą odwołać się do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. W razie złożenia odwołania firmy nie muszą płacić kary dopóki nie zapadnie prawomocne rozstrzygnięcie sądu.

Więcej informacji o tej sprawie i o karach UOKiK dla menadżerów w grudniowym newsletterze. Aby być na bieżąco z naszymi tekstami, zachęcamy do zapisania się na newsletter:

- przez stronę www.affre.pl
- wysyłając maila na marketing@affre.pl

Kontakt

Telefon

+48 22 100 47 71

E-mail

joanna.affre@affre.pl

Strona www

www.affre.pl

